

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В БІЗНЕСІ**

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Український державний університет науки і технологій**

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В БІЗНЕСІ**

**Збірник наукових праць
за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції
1-2 березня 2022 р.**

(Лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» №22.1/10-28 від 12.01.2022 р.)

Дніпро
УДУНТ
2022

Організатори конференції:

*кафедра економічної інформатики
Українського державного університету науки і технологій;
Університет імені Альфреда Нобеля;
Національний університет «Запорізька політехніка»*

Склад редакційної групи:

Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріна, Л.І. Лозовська, К.О. Удачина

Економічна кібернетика: комп'ютерні технології в бізнесі: збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, м. Дніпро, 1-2 березня 2022 р. – Дніпро: УДУНТ, 2022. – 181 с.

Збірник наукових статей за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, присвяченої дослідженню, розробці та використанню комп'ютерних систем, цифрових технологій та хмарних обчислень в бізнесі, науково-практичному опрацюванню результативного застосування у практиці управління сучасних комп'ютерних технологій та вирішенню проблем управління соціально-економічними системами.

Матеріали збірника будуть корисними науковцям, аспірантам, що займаються дослідженнями проблем у сфері економіко-математичного моделювання, розробки та використання комп'ютерних систем та інформаційних технологій в бізнесі, а також практичним працівникам.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за дотримання норм авторського права, за зміст і достовірність матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

КОМП'ЮТЕРНІ СИСТЕМИ, ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ХМАРНІ ОБЧИСЛЕННЯ В ЕКОНОМІЦІ

Кобець С.П. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У БІЗНЕСІ	6
Максимова Ю.О., Максимов О.С. ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ НЕСТРУКТУРОВАННИХ ДАНИХ	10
Пономаренко І.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ІГРОВОГО ПРОДУКТУ НА ОСНОВІ СИСТЕМИ МЕТРИК	14
Рожков О.О., Пивовар П.В. ОЦІНКА ВПЛИВУ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ПРОЕКТУ «ОДИН ПОЯС – ОДИН ШЛЯХ» НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	18

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ І РОЗРОБКИ ПРИКЛАДНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Андрос С.В. СТАН АГРАРНОЇ НАУКИ УКРАЇНИ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АПК: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ	26
Бушуєв К.М. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПЕРТНИХ МЕТОДІВ В МОДЕЛЮВАННІ ОЦІНКИ Й СЕЛЕКЦІЇ ДОБОРУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ	30
Симоненко Д.А. ФАКТОРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ	35
Ярмоленко Л.І., Дмитрієнко Д.С. УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ДІЯЛЬНОСТІ МАГАЗИНУ	40

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

Бандоріна Л. М., Климкович Т.О. РОЗРОБКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ	47
Бандоріна Л.М., Хрущова О.В. КОНЦЕПЦІЯ РОЗРОБКИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РЕАЛІЗАЦІЄЮ ТОВАРІВ ПО ЗАМОВЛЕННЯХ СПОЖИВАЧІВ	52
Берідзе Т.М. СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ СИСТЕМАМИ	57
Budiakova O. LABOR MARKET REGULATION FOR SOCIAL PROTECTION OF THE POPULATION	61
Гільорме Т.В. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ У СИСТЕМІ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ	65
Гогунська О.А. МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРИМОРСЬКИХ ДЕСТАНАЦІЙ	69
Гришина Л.О., Вусик Я.Є. ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ	74
Ілляшенко С.М., Ілляшенко Н.С. ВПЛИВ ЧЕТВЕРТОЇ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ НА РИНОК ПРАЦІ І СИСТЕМУ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ	78

Іщук С.О., Созанський Л.Й. ТОРГІВЛЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	82
Ковальчук Д.К. ОСОБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА УСТАНОВ ЯК СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	87
Лебедева В.К., Борисенко М.Е. СПЕЦИФІКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПОСЛУГ	91
Лебедева В.К., Красников В.О. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ УКРАЇНИ	97
Лебедева В.К., Панайот А.О. СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ ФІНАНСУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ	101
Лебедева В.К., Узлова М.Ю. ГЛОБАЛЬНІ ЧИННИКИ ОСОБЛИВОСТЕЙ СУЧАСНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ	109
Леонідов І.Л. ФАКТОРИ УПРАВЛІННЯ ПРИВЛАСНЕННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПРОДУКТУ В УМОВАХ ЗНАНЄВО-ІНФОРМАЦІЙНОЮ РЕВОЛЮЦІЇ	114
Лозовська Л.І., Терещенко Е.В., Нежуріна Ю.В. ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	119
Лохман Н.В., Лохман О.М. ОЦІНКА КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ЗАКЛАДУ РОЗМІЩЕННЯ	124
Ляховська О.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ МАШИНОБУДІВНИХ ВИРОБНИЦТВ	128
Матюха М.М. ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	132
Мухін В.С., Захарченко П.В. ЕКО-ЕФЕКТИВНІСТЬ, ЯК КОНЦЕПЦІЯ ОЦІНКИ СТАЛОСТІ ТУРИЗМУ НА ШЛЯХУ ДО ДОСЯГНЕННЯ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ	137
Орлик О.В. МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	142
Плотнікова М.Ф., Коляденко Д.В. ТУРИЗМ ЯК ФОРМА ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ ТА ФОРМУВАННЯ ОСНОВ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	146
Пошивалова О.В. ОЦІНКА ВПРОВАДЖЕННЯ ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В КРАЇНАХ ЄС	151
Савчук Л.М., Бандоріна Л.М., Савчук Р.В. ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	155
Савчук Л.М., Мандрика Т.П. МОДЕЛЬ ОЦІНКИ РИНКОВИХ СЕГМЕНТІВ ДЛЯ ПРОСУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	159
Савчук Л.М., Удачина К.О., Савчук Р.В. МОДЕЛЮВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА	164
Тарасевич В.М., Зіберова Н.І. АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ	170
Удачина К. О., Белиба С.В. ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	176

ФАКТОРИ УПРАВЛІННЯ ПРИВЛАСНЕННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПРОДУКТУ В УМОВАХ ЗНАННЄВО-ІНФОРМАЦІЙНОЮ РЕВОЛЮЦІЇ

Леонідов І.Л.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри міжнародної економіки, політичної економії та управління

Український державний університет науки та технології

м. Дніпро, Україна

Постановка проблеми. В міжнародній економіці підтверджуються умови знаннєво-інформаційної революції через можливості виробництва машин машинами, що досягли рівня формування практично незалежної від людини машино-розмірної когнітивної системи у якості альтернативи і конкурента людино-розмірної пізнавальної системи. На базі останньої фіксується еволюція машино-розмірної когнітивної системи в заміщенні людського змісту машинним, а вербально-мовних знаків, – цифровими. Оскільки предметом, засобом, умовою та результатом функціонування людино-розмірної пізнавальної системи та її машино-розмірної складової є інформаційно-цифровий інтелектуальний продукт, остільки актуалізується дослідження особливостей його привласнення як важливого аспекту знаннєво-інформаційної революції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В науковій літературі дослідження проблематики знаннєво-інформаційною революції розділяються в напрямках: розвитку смарт-промисловості в умовах цифрової революції (Вишевський В.П. [1]), перспектив використання цифрових технологій, проблем цифрової трансформації (Геєць В.М. [2]), інформаційно-цифрового етапу інформаційно-мережевої економіки (Гриценко А.А. [3]), викликів і ризиків впровадження цифрових технологій (Сіденко В.Р. [4]), осмислення

діяльнісно-знаннєвих ноуменів, первинних інформаційних та інформаційно-цифрових феноменів (Тарасевич В.М. [5]) та ін. При цьому, нажаль, недостатня увага приділяється дослідженню особливостей привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в національній економіці України в частині його екстернальних етапів (підготовки, легітимації, регламентації) та функціональних ланцюгів суб'єктів («творець-продуцент», «продуцент-посередник», «посередник-споживач»).

Формулювання цілі статті. Виявлення особливостей привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в національній економіці України та факторів його управління.

Викладення основного матеріалу. З авторського погляду, перспективами екстерналізації привласнення інтелектуального продукту в умовах знаннєво-інформаційною революції є його виробниче використання та перетворення додаткової вартості на капітал. Якщо при комерціалізації відмічена екстерналізація регулювалася еквівалентністю (~) не власно створеного інтелектуального продукту уречевленого й олюдненого, то при його виробничому використанні актуалізується механізм самозростання вартості інтелектуального продукту.

В товарних умовах перетворення частини додаткової вартості на капітал традиційно досліджувалося, переважно, з погляду масштабів відтворення (просте, розширене, звужене). Наприклад, це – масштаби авансування частини доходу від виробничого використання інтелектуального продукту в формі: гонорару для самозростання вартості «авторського екземпляру» (на етапі підготовки екстерналізації привласнення інтелектуального продукту); винагороди за контрактом легалізації авторського екземпляру для самозростання вартості «правозахисної форми інтелектуального продукту» (на етапі легітимації екстерналізації привласнення інтелектуального продукту); роялті та паушального платежу для самозростання вартості «контрактів впровадження науково-технічних розробок» (на етапі регламентації екстерналізації привласнення інтелектуального продукту). Зазначене акцентувало на

виробничому використанні інтелектуального продукту в ланках ланцюга набуття його олюдненого «безпосередньо–опосередкованого».

У дослідженні множини виробничого використання інтелектуального продукту на етапах його екстерналізації з погляду самозростання вартості можливо розкрити відповідний продуктивний трансфер (*Tip*), а саме: «неосно-конструктивістський (*IPnc*) або (*||*) неосно-інтеграціоністський інтелектуальний продукт (*IPni*) – дисемінований неосний інтелектуальний продукт (*IPnd*)» (на етапі підготовки /*P*/); «дисемінований неосний інтелектуальний продукт – легітимний інтелектуальний продукт (*IPl*)» (на етапі легітимації /*L*/); «легітимний інтелектуальний продукт – традиційно латентний (*IPtl*) або традиційно актуалізований інтелектуальний продукт (*IPta*)» (на етапі регламентації /*R*/). Функціонал такого продуктового трансферу можливо представити наступною системою (авторська інтерпретація):

$$\begin{aligned} &| P = f(IPnc \parallel IPni \rightarrow IPnd), \\ Tip = &| L = f(IPnd \rightarrow IPl), \\ &| R = f(IPl \rightarrow IPtl \parallel IPta), \end{aligned} \quad (1)$$

На етапі підготовки екстерналізації привласнення інтелектуального продукту виявляються наступні альтернативи його виробничого використання: належний творцю «авторський екземпляр» (*Ar*) є латентним в статусі «секретів виробництва» (*Lsp*), тобто не набувається продуцентом і не легалізується в «правозахисній формі» (спадне відтворення як то «авторський екземпляр (рукопис) – латентна форма (секрети виробництва)»); належний творцю «авторський екземпляр» набувається продуцентом і йому надається одна «правозахисна форма» (просте відтворення, наприклад, «авторський екземпляр (рукопис) – правозахисна форма (патент) /*Ar*/»); належний творцю «авторський екземпляр» набувається продуцентом і йому надаються альтернативні «правозахисні форми» (зростаюче відтворення, скажімо, «авторський екземпляр

(рукопис) – альтернативні правозахисні форми (ліцензія /Ali/ та секрети виробництва /Asp/))»).

На етапі легітимації екстерналізації привласнення інтелектуального продукту альтернативи його виробничого використання, можуть бути наступними: належні продуценту «правозахисні форми» (Arg), набуваються посередником в частині, пред'явленого попиту в фінансовому (інвестиційному) або реальному секторі (спадне відтворення, наприклад, «правозахисні форми (ліцензія) – латентний контракт продажу правозахисної форми (ліцензії) на яку відсутній попит» /LKli/); належні продуценту «правозахисні форми» набуваються посередником в формі «контракту продажу» (просте відтворення, як то, «правозахисна форма (ліцензія) – контракт продажу правозахисної форми (ліцензії)» /AKli/); належні продуценту «правозахисні форми» і надані їм альтернативні легітимні форми (емісія субліцензій) набуваються посередником як «контракт продажу» (зростаюче відтворення, скажімо, «правозахисна форма (ліцензія, субліцензії) – контракти продажу правозахисних форм (ліцензії /AKli/, субліцензії /AKsli/))»).

На етапі регламентації екстерналізації привласнення інтелектуального продукту окреслюються наступні альтернативи його виробничого використання: належні посереднику «правозахисні форми» інтелектуального продукту набуваються споживачем в тренді спадної корисності від їх використання (спадне відтворення, скажімо, «контракт продажу правозахисної форми (ліцензія /Kli/) – розрив контракту використання правозахисної форми (ліцензії /LKli/))»); належні посереднику «правозахисні форми» набуваються споживачем «одноразово» у разі його придбання та «частинами» шляхом оренди (просте відтворення, наприклад, «контракт продажу правозахисної форми (ліцензія) – подовження контракту використання правозахисної форми (ліцензії /AKli/))»); належні посереднику «правозахисні форми» набуваються споживачем в тренді приросту корисності від розширення та вдосконалення їх використання (зростаюче відтворення, як то, «контракт продажу правозахисної

форми (ліцензія) – доповнення контракту використання правозахисної форми (додаткові ліцензії на технології з більшою продуктивністю /NKli/)»).

Підсумовуючи аналіз екстерналізації привласнення інтелектуального продукту з погляду альтернатив його виробничого використання в національній економіці України, зазначимо його відмінності в таблиці 1 у якості обмежень системи (1) та відповідних факторів управління:

Таблиця 1

Характеристики екстерналізації привласнення інтелектуального продукту в національній економіці України

економічні ролі суб'єктів	функціонал продуктового трансферу	виробниче використання інтелектуального продукту		
		звужене	просте	розширене
творець-продуцент	$IPnc \parallel IPni \Rightarrow IPnd$	$Ar \sim Lsp$	$Ar \sim Ap$	$Ar \sim Ali \& Asp$
продуцент-посередник	$IPnd \Rightarrow IPl$	$Apr \sim LKli$	$Apr \sim AKli$	$Apr \sim AKli \& AKsli$
посередник-споживач	$IPl \Rightarrow IPtl \parallel IPta$	$Kli \sim LKli$	$Kli \sim AKli$	$Kli \sim AKli \& NKli$

Перелік посилань

1. Вишневецький В.П. Цифрові технології та проблеми розвитку промисловості. Економіка України. 2022. № 1. С. 47–28.
2. Геєць В.М. Соціальна реальність у цифровому просторі. Економіка України. 2022. № 1. С. 3—28.
3. Гриценко А.А. Інформаційно-цифровий етап розвитку соціально-економічних систем. Економіка України. 2022. № 1. С. 29–46.
4. Сіденко В.Р. Виклики і ризики цифрової трансформації: світовий та український контексти. Економіка України. 2021. № 5. С. 40–58.
5. Тарасевич В.М. Теоретичний вимір інформаційно-цифрової економіки: основи та система первинних інформаційних феноменів. Економіка України. 2021. № 1. С. 3–18.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БІЗНЕСІ**

Збірник наукових праць
за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції
1-2 березня 2022 р.

Відповідальна за випуск Л. І. Лозовська

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за дотримання норм авторського права, за зміст і
достовірність матеріалів несуть автори.*

Український державний університет науки і технологій
2022